

Широкий діапазон варіювання середньої урожайності ліній озимої пшениці (от 3,2 до 8,8 т/га) по годам свідечує про їх різну генетичну основу і реакції на складуючіся в годы досліджень умови.

В протилежність кліматичним змінам, викликаючим аномальні відхилення від норми і лімітуючим тим самим формування рівня урожайності, необхідно створювати генетично різноманітний набір ліній по групах зрілості і висоти рослин, що становить перспективу дальніших досліджень.

УДК 633.11:581.5

Демидов О. А., доктор сільськогосподарських наук

Близнюк Б. В., молодший науковий співробітник

Кириленко В. В., кандидат сільськогосподарських наук

Миронівський інститут пшениці імені В. М. Ремесла НААН

ЕКОСИСТЕМНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ГЕНОТИПІВ TRITICUM AESTIVUM L. В РІЗНИХ ЕКОЛОГІЧНИХ ЗОНАХ УКРАЇНИ

Екосистемний підхід розкриває комплексність і динамічну природу екосистем та є важливим у розробці подальшої науково-обґрунтованої практики ведення сільського господарства.

Прогнози глобальних змін клімату під впливом природних та антропогенних факторів набувають з поступово зростаючою частотою певної реальності на території України. В умовах таких змін клімату спостерігається посилення контрастності за кліматичними умовами між роками та окремими періодами року. Для цього потрібні розгорнуті селекційна і агроекологічна програми досліджень, які розкривають потенційні можливості цієї культури.

Генотипи пшениці озимої Миронівського інституту пшениці імені В. М. Ремесла (МІП) ('Горлиця миронівська', 'Господиня миронівська', 'Трудівниця миронівська', 'МІП Валенсія', 'МІП Княжна', 'Lutescens 37337', 'Erythrospermum 37090', 'Lutescens 36772', 'Erythrospermum 36802' та сорт стандарт 'Поділька') досліджували у двох екологічних зонах МІП та Носівській селекційно-дослідній станції МІП (НСДС). Вивчення зазначених форм визначали методами біохімічного аналізу рослин (за вмістом накопичених цукрів по Х. Н. Починку (1976) і визначення конуса наростання та етапу органогенезу (стан рослин у період зимівлі, Ф. М. Куперман (1972)).

Отримані дані свідчать, що до припинення вегетації середній відсоток вмісту цукрів зразків у зоні МІП становив 31,43, а середнє значення конуса наростання – 0,38 мм. В умовах НСДС – 29,82 % та 0,30 мм відповідно.

У період часу відновлення вегетації рослин пшениці озимої середній відсоток вмісту цукрів в умовах: МПП був 25,05 (max 30,06 % і min 18,1 %), та середнє значення довжини конуса наростання – на рівні 0,67 мм; НСДС – 31,22 % (max 42,4 % і min 17,6 %) та 0,51 мм відповідно. Отримані дані свідчать про більш посушливі умови 2016 р.

в зоні Полісся (НСДС) під час посіву пшениці озимої та помірно м'якої їх перезимівлі ніж у зоні правобережного Лісостепу (МПП).

У результаті проведених досліджень виділено кращі генотипи пшениці озимої ('МПП Княжна', 'Горлиця миронівська', 'Erythrospermum 36802', 'Erythrospermum 37090') з підвищеним адаптивним потенціалом, які придатні для використання в селекційному процесі для створення вихідного матеріалу адаптованого до різних екологічних зон.

УДК 633.112.1:631.524.85

Демидов О. А. доктор сільськогосподарських наук

Хоменко С. О. кандидат сільськогосподарських наук

Близинок Р. М., молодший науковий співробітник
Миронівський інститут пшениці імені В. М. Ремесла НААН

E-mail: mironovka@mail.ru

АДАПТИВНА ЗДАТНІСТЬ ЛІНІЙ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ЯРОЇ В УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Адаптивні властивості обумовлюють стабільність зернового виробництва, особливо в несприятливі роки, тому оцінка адаптивності може бути більш точною, якщо її проводять за середньою врожайністю, отриманою за декілька років. Актуальним завданням селекції в сучасних умовах є створення сортів з високою адаптивною здатністю. Тому під час створення сортів, адаптованих до різних екологічних умов, селекційний матеріал потрібно оцінювати й за величиною потенційної врожайності

Мета роботи передбачала виділити лінії пшениці м'якої ярої з підвищеним адаптивним потенціалом. Дослідження проводилися упродовж 2012–2015 рр. в умовах дослідного поля лабораторії селекції ярої пшениці Миронівського інституту пшениці імені В. М. Ремесла НААН. Матеріалом для досліджень слугували лінії пшениці м'якої ярої конкурсного сортовипробування, які вивчалися за методикою державного сортовипробування.

Кращою загальною адаптивною здатністю порівняно зі стандартом Елегія миронівська (за середніми показниками врожайності) були лінії пшениці м'якої ярої Еритроспермум 13-39, Лютесценс 11-16, Лютесценс 05-24 та Лютесценс 10-36 більшість з них увійшли до групи з найвищими показниками максимальної вро-